

El voltor comú

Voltant i voltant pel cel, repassa el terreny: cada vora de camí, cada prat, cada tartera, qualsevol lloc pot ser bo per trobar-hi les restes d'un animal per alimentar-se

Si tenim uns quants anys i recordem les excursions pel Pirineu dels anys seixanta i setanta del segle XX, segurament als nostres records faunístics no hi haurà l'espècie d'aquest article. En aquella època, el cel pirinenc estava més buit que ara. No sols perquè el travessaven menys avions, sinó perquè les poblacions d'ocells rapinyaires estaven, si no totes, la gran majoria, al seu pitjor moment dels últims temps. Una de les espècies que estava al mínim de la viabilitat era el voltor comú (*Gyps fulvus*).

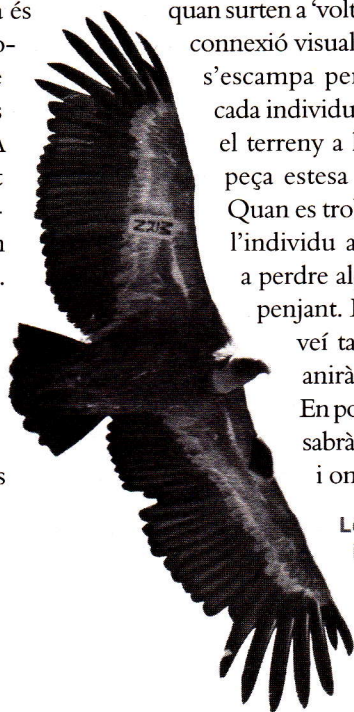
Aquest és un dels nostres grans ocells. A Catalunya només tenim 4 espècies de rapinyaires que superin els 2 metres d'envergadura, i el voltor comú n'és una. Les altres són el voltor negre, el trencau i l'àliga daurada. Com passa sovint entre els rapinyaires, les femelles són més grans que els mascles, i n'hi ha que arriben a fer 2,80 metres de punta a punta d'ala. D'alçada tampoc no es queden curtes, amb poc més d'1 metre. Vist de prop, la seva fesomia és inconfusible. En destaca sobretot el llarg coll recobert de plomes blanques molt petites que fan que sembli pelat. A la base, una mena de collar blanc embelleix el posat ferotge del voltor. Les ales són molt grans, amples i llargues. La cua, en canvi, molt curta. El bec el té gruixut, poderós, amb la forma típica del grup d'ocells a què pertany. Les urpes, en canvi, tot i ser grosses, no tenen les ungles

especialment desenvolupades ni tampoc la força de les àligues, que les empren per agafar presa viva o per matar. Són unes potes i dits més aviat d'ocell caminador, que peona, com de perdiu hipertròfica. Això també està relacionat amb els hàbits alimentaris, com de seguida explicarem. Llegiu, llegiu.

Segurament tothom sap que el voltor menja carronya. El seu nínxol ecològic és fer net amb les despulles d'animals salvatges i domèstics que moren a la natura. Des de porcs fers fins a vaques i eugues, passant per cabirols, cérvols, isards i ovelles. Com més gran sigui la peça, més voltors podran menjar-ne alhora. Però qui sap on hi haurà les restes d'un escamot d'ovelles mortes pel llamp? Aquesta mena d'aliment és de distribució atzarosa, però si se'n troba s'omple l'estómac per unes quantes jornades. Per això, patrullar amb els companys de colònia és molt més eficient que no pas fer-ho sol com un mussol. Els voltors, quan surten a 'voltar', estableixen una connexió visual entre ells. El grup s'escampa per l'oceà celestial i cada individu va mirant i mirant el terreny a la recerca d'alguna peça estesa a terra, immòbil. Quan es troba alguna cosa així, l'individu afortunat comença a perdre alçada amb les potes penjant. És el senyal. El seu veí també ho farà i així anirà corrent la notícia. En pocs minuts tot l'estol sabrà que s'ha trobat teca i on s'ha d'anar.

Negre lluent. Hi ha estudiosos que creuen que el color lluent de corbs, cornelles i garses ajuda als voltors a trobar els carnussos. Aquestes espècies de còrvids viuen i volen a prop del terra, i sovint troben les carronyes abans que ningú. El seu bec no és prou fort per esquinxar la pell de la corpenta morta, però amb l'esverament al voltant de la peça el seu plomatge brillant llança senyals lluminosos. Els voltors, que patrullen molts metres més amunt, veuen aquelles guspies de felicitat i s'afanyen a ajuntar-se a la festa. Ells sí que tenen una eina de tall per escorxar el cuir. Cadascú fa la seva feina, i tothom, voltors i corbs, acaba tastant un tros de carn o de tendrum. És un treball cooperatiu molt jerarquitzat. Baralles, intimidacions i corredisses són a l'ordre del dia. Per això, tot i ser un mestre aeri i malgrat el seu volum, el voltor camina amb certa agilitat.

Població en expansió. Al començament dèiem que fa dècades hi havia pocs voltors a casa nostra. Persecució, verins, trets i inconsciència n'havien delmat la població. Als anys vuitanta es va regular la pràctica de l'escalada a les parets de cria i sobretot es va disposar alimentació suplementària en canyets. Primer a la serra del Boumort i més endavant a d'altres indrets. Aquesta mesura fou cabdal per a la recuperació del voltor al nostre país. Actualment, l'Alt Urgell és la segona comarca catalana amb més parelles reproductores, darrera del Pallars Jussà. L'augment i l'expansió del voltor comú ha comportat,



Les marques alars amb codis de colors, números i lletres permet identificar individus, fer-ne el seguiment i esbrinar pautes de comportament.



però, un fet remarcable i conflictiu: en alguns voltors s'ha despertat un instint caçador que s'ha traduït en atacs a bestiar domèstic acabat de néixer, parint o afeblit. S'ha arribat aquí després d'un fort augment de la població de voltors i de la prohibició, ara fa uns anys, de deixar animals morts a la muntanya com a conseqüència de la crisi de les vaques boges. De sobte, ens vam trobar amb una nombrosa població de voltors famolencs. Això va activar en alguns individus un comportament de caça activa descrit en voltors d'altres parts del món, però no aquí. Aquest escamot de voltors 'caçadors' —o assassins segons el grau d'afectació i de mala llet generada— s'ha mogut per tot el Pirineu català els últims anys, i els seus atacs a vaques i eugues s'han documentat una mica per tot arreu. La Generalitat ha compensat

als ramaders afectats. De vegades amb poca diligència i a voltes havent d'escartir els tripijocs d'alguns espavilats. L'aixecament d'aquella prohibició sembla que ha fet tornar l'aigua al riu: els voltors tornen a anar tips i la seva pressió sobre el bestiar viu disminueix.

Sorpresa infantil. Recordo bé quan vaig saber que a Catalunya hi havia voltors. De nen, estava completament convençut que de voltors només n'hi havia a l'Àfrica. Els havia vist a reportatges de la televisió, sempre envoltats de hienes i lleons. Mai de la vida no m'hauria imaginat que al nostre país també n'hi hagués. Ho vaig descobrir gràcies al meu primer llibre d'ornitologia. Quan tenia 11 o 12 anys, els meus pares em van regalar el clàssic *Els ocells de les terres catalanes*, del pioner ornitòleg Joaquim

Maluquer i Sostres. Amb un estil florit, un llenguatge culte i unes fotos molt allunyades de l'era digital, aquell llibre va ser la porta per on vaig entrar al món dels ocells. El que més m'atreia eren les làmines de fotos en color. Quan vaig veure les primeres em vaig quedar de pedra. A Catalunya hi havia voltors! Després, amb els anys, l'afició pels ocells es va disparar i vaig passar de veure'ls als llibres a veure'ls al cel.

El meu últim contacte amb l'espècie ha estat aquesta primavera, assegut còmodament amb bona companyia a l'aguait fotogràfic del Boumort. Aquí, com a d'altres llocs, els continuen portant restes d'escorxador i de granges que altrament serien un rebuig. Els voltors s'afarten com a lladres, i els fotògrafs desapareixen emocionats ràfegues de raws i jpgs a base de bé. Pagant, esclar! 📸

El coll llarg amb plomes curtes serveix al vultur per furgar a l'interior de les carcasses dels animals morts de què s'alimenta.